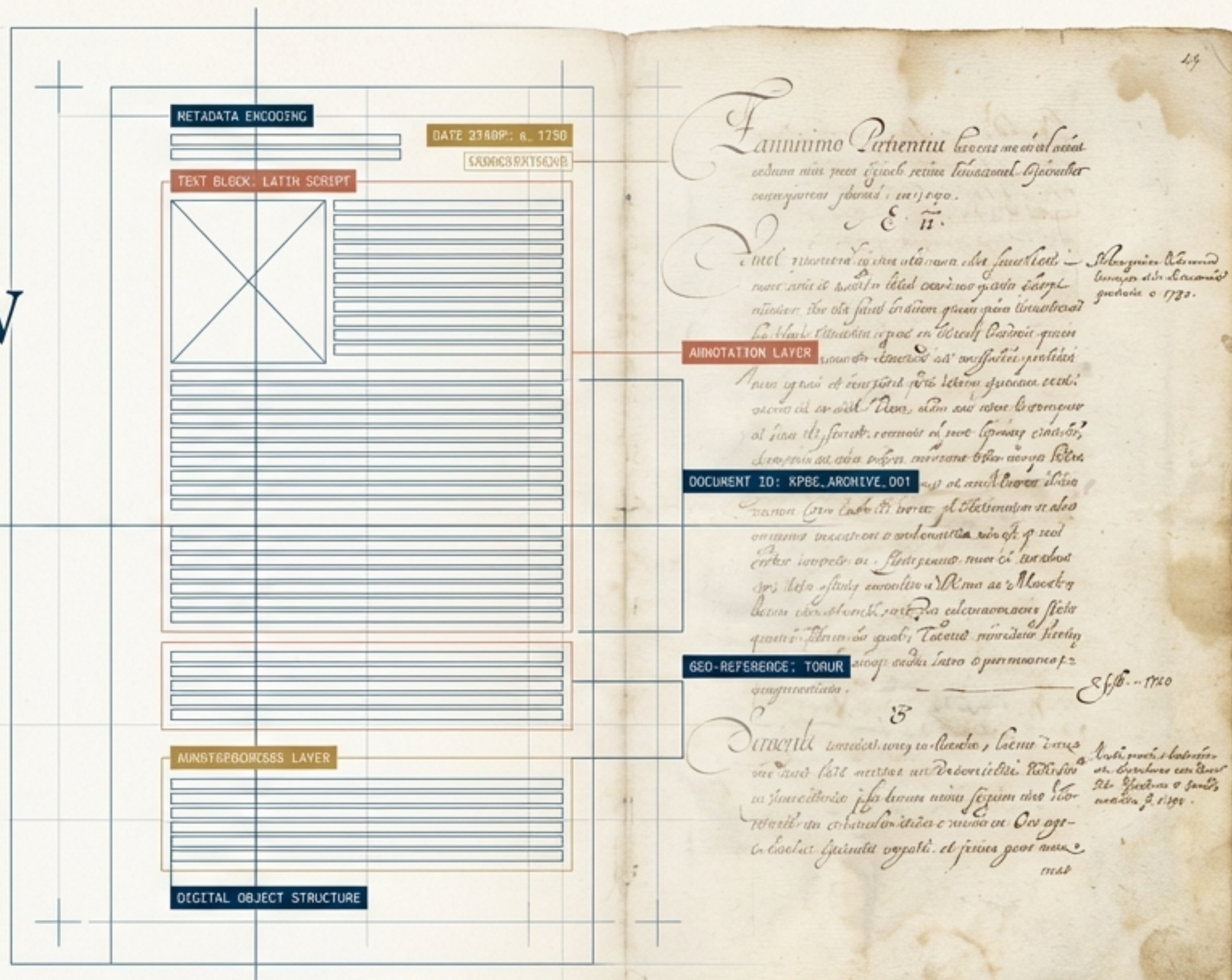

Reusing Zasobów Cyfrowych w Humanistyce Cyfrowej

Wnioski z kręgu dyskusyjnego.
Rozmowy o dziedzictwie cyfrowym.

Ekosystem cyfrowego obiektu

Odbiorcy.
Dlaczego surowe dane
potrzebują opowieści
chwytających za serce.

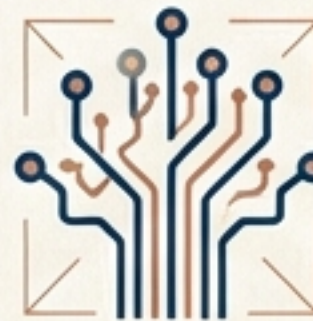
Bariery.
Gdzie prawo
autorskie i atrybucja
nie nadążają
za technologią.

Zdigitalizowany
Zasób

Zastosowania.
Od edukacji po
przestrzeń miejską
i analizy wywiadowcze.

Technologia.
Automatyzacja, boty,
AI i standard IIIF
zasilające
i obciążające
biblioteki.

Architektura zastosowań: Zbiory żyją w wielu wymiarach

Przestrzeń Cyfrowa

Edukacja i popularyzacja.
Udostępnianie lektur jako audiobooków (np. *Szyfrowe prace*), wirtualne wystawy (Dokumentacja Życia Społecznego), wsparcie uczniów (szczególnie w czasie pandemii).

Analizy wywiadowcze.
Zdigitalizowana prasa wykorzystywana na masową skalę przez służby specjalne do celów operacyjnych.

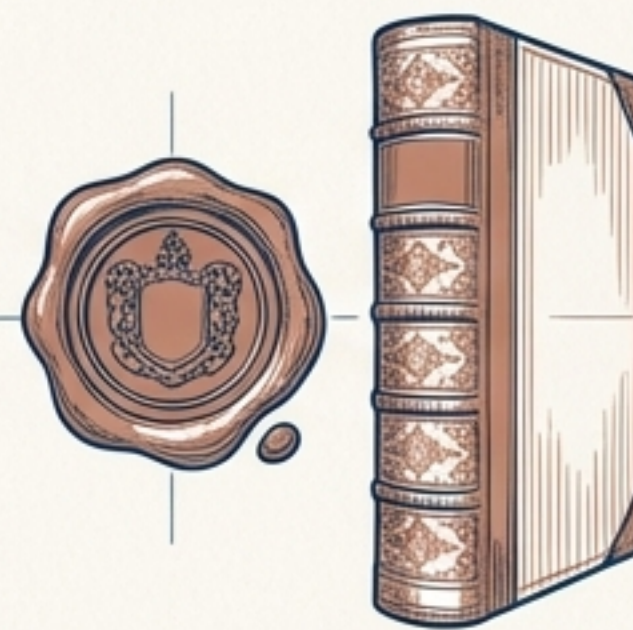

Przestrzeń Fizyczna

Przestrzeń publiczna.
Tradycyjne wystawy, plakaty. Archiwalne pocztówki stające się ilustracją wystroju dworca w Gdańsku.

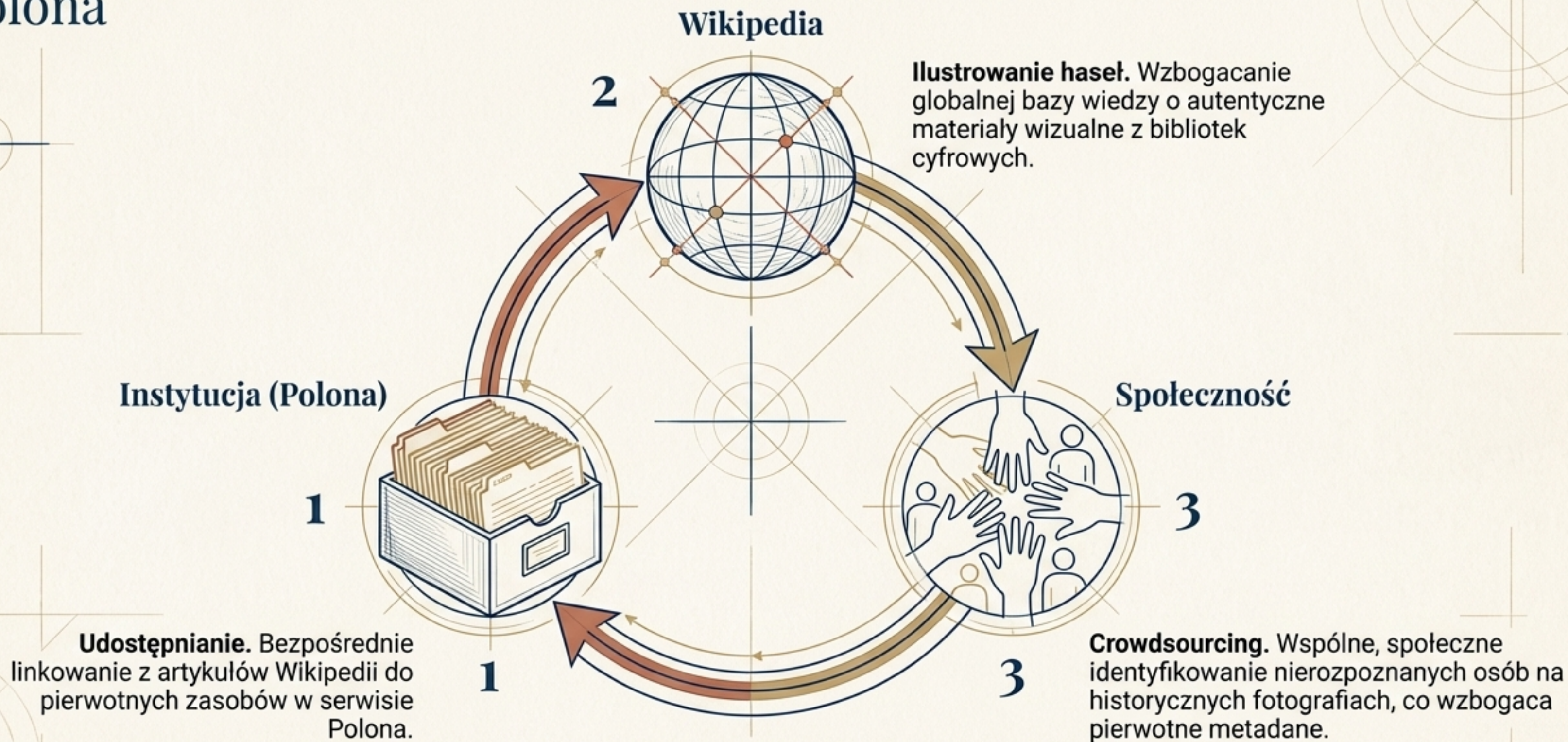
Ekskluzywne faksymile.
Tworzenie fizycznych kopii premium (np. sprzedaż zdigitalizowanego zestawu za 10 000 Euro do Kataru).

X-Axis - Edukacja / Non-profit

Komercja / Zastosowania Nietypowe

Symbioza z Wikipedią jako globalny wzmacniacz Polona

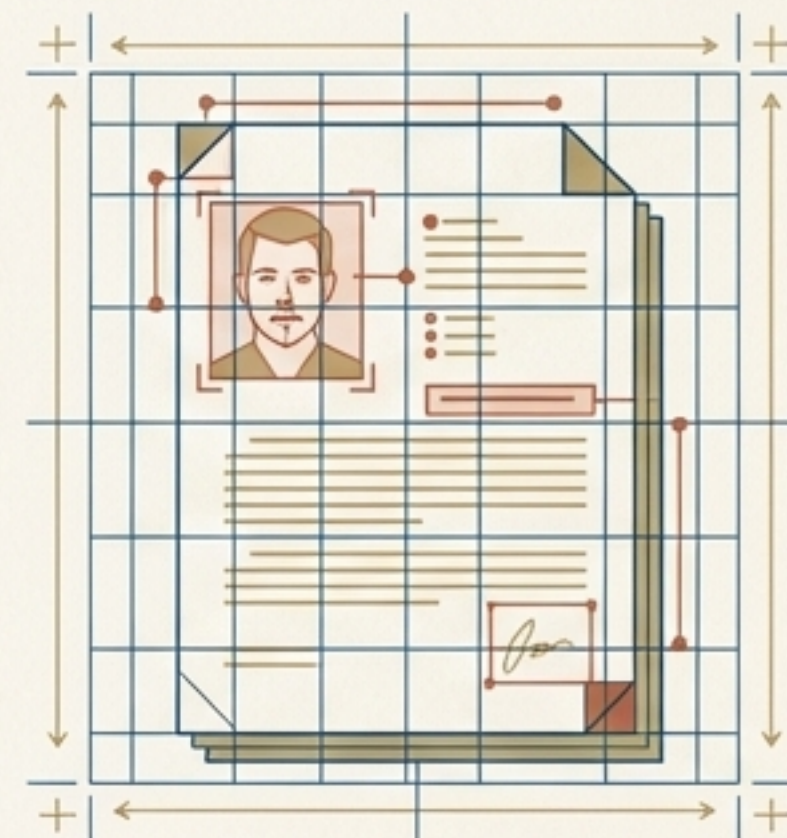

Nowa maszynownia: Skok w głębokość metadanych

Sztuczna inteligencja zmienia
sposób, w jaki zbiory są
przetwarzane.

[Przed AI]

[Z AI]

Ręczne, selektywne opisywanie
zasobów.

Katalogowanie

Automatyczne rekatalogowanie danych i
wydobywanie metadanych niewidzialnych
dla oka ludzkiego.

Jednostkowa, ekspercka
identyfikacja.

Analiza Wizualna

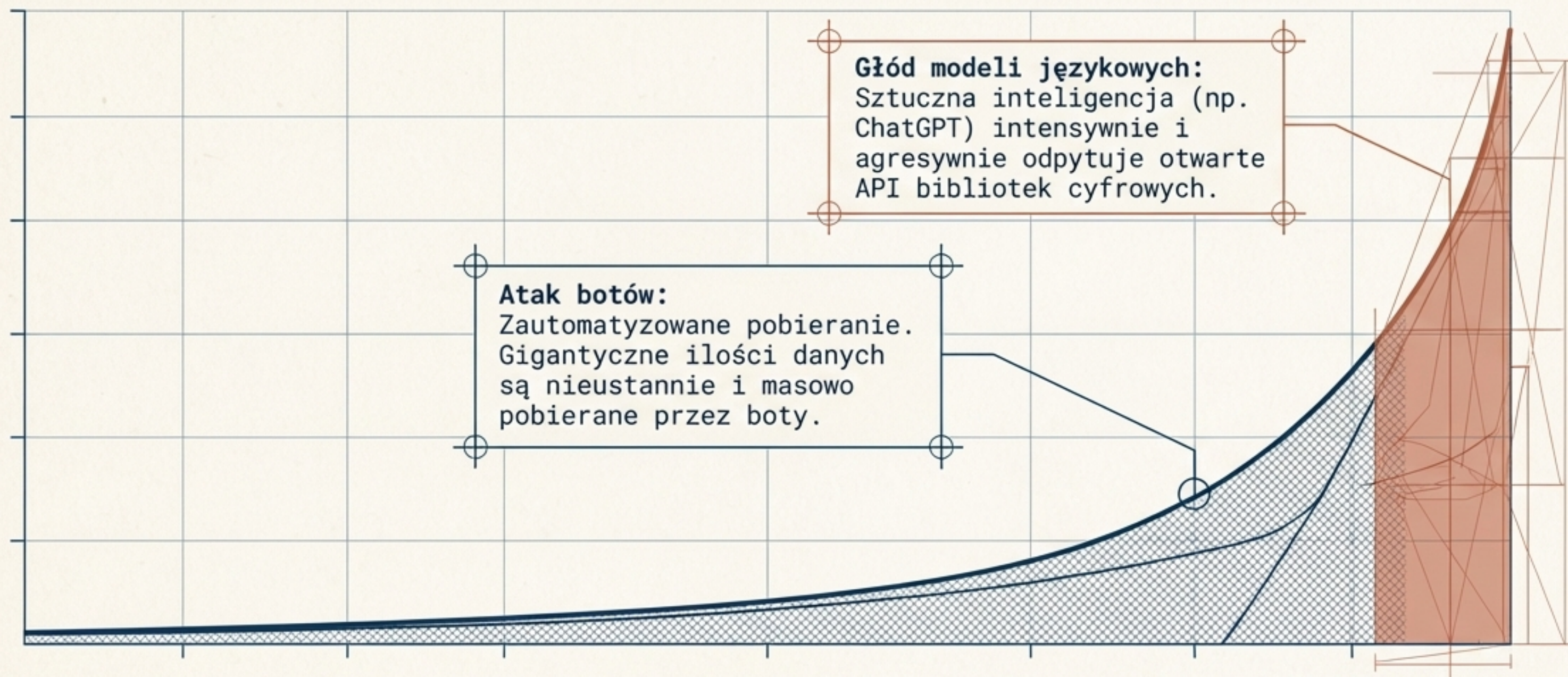
Algorytmiczne rozpoznawanie twarzy
w masowych, nieopisanych zbiorach
fotograficznych.

Żmudne, ręczne transkrybowanie.

Dostępność

Błyskawiczne, automatyczne
generowanie napisów do multimedialnych.

Skutki uboczne technologii: Koszt automatyzacji

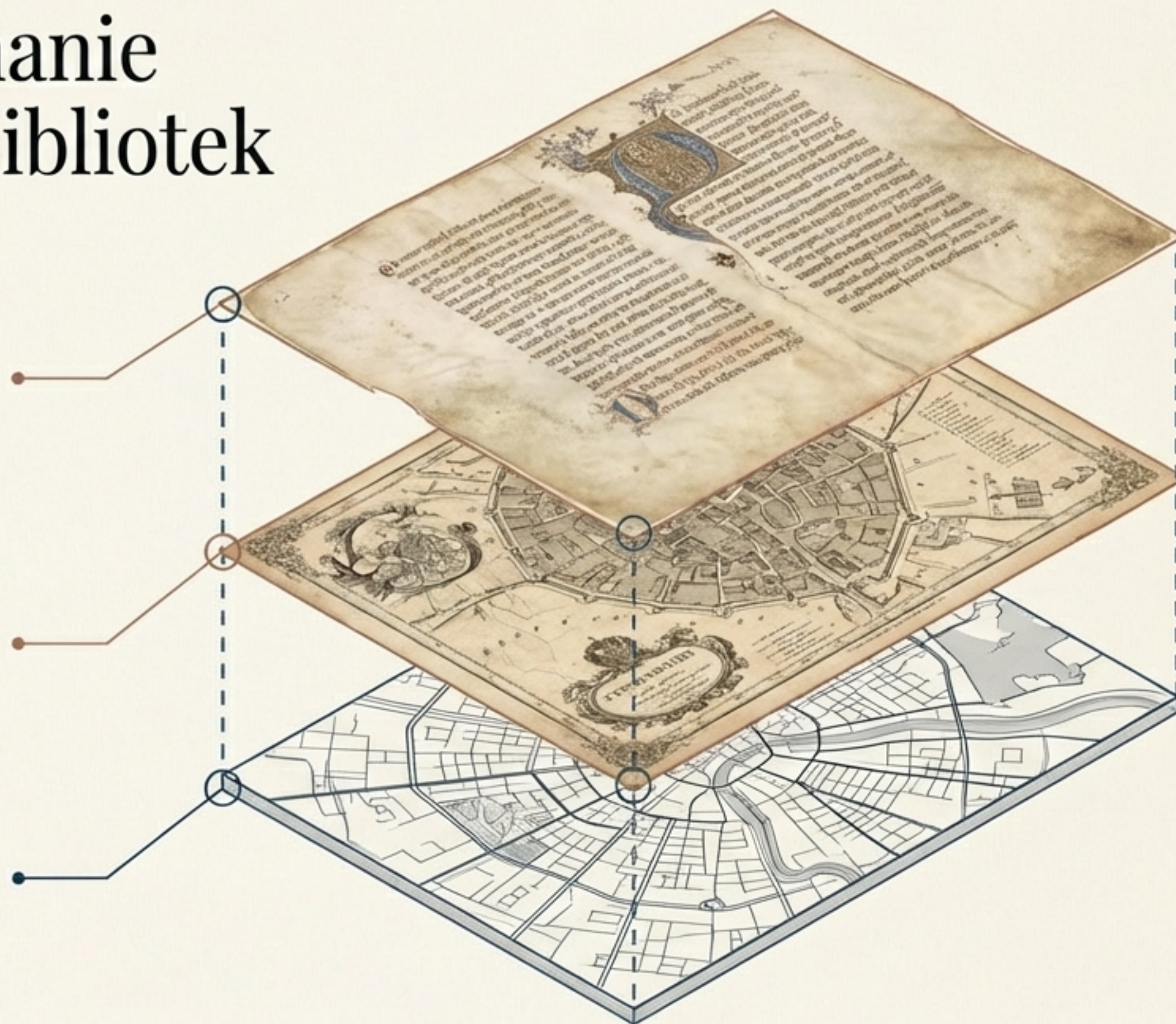
Ekstremalne obciążenie: Wynikiem jest krytyczne obciążenie infrastruktury serwerowej instytucji (wyraźnie odczuwalne na serwerach KPBC). Sukces otwartości staje się wyzwaniem sprzętowym.

Standard IIF: Złamanie fizycznych granic bibliotek

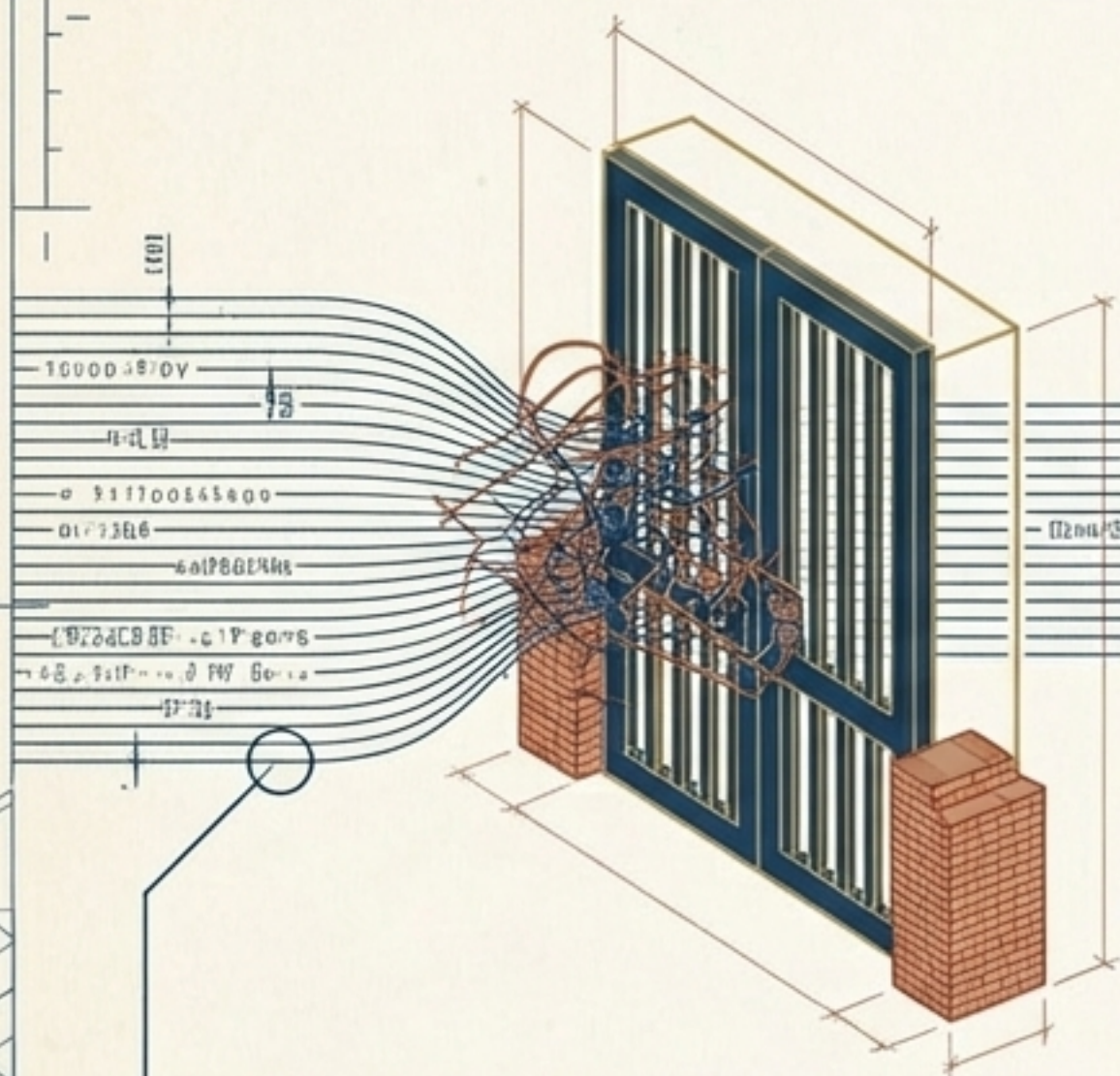
Kolekcje na życzenie. Tworzenie własnych, spersonalizowanych zbiorów z obiektów rozproszonych po bibliotekach na całym świecie.

Badania komparatystyczne. Płynne składanie i porównywanie różnych wydań historycznych tekstów (np. kronik Jana Długosza) na jednym ekranie.

Fuzja czasowa. Precyzyjne nakładanie starych map historycznych bezpośrednio na współczesne plany miast.

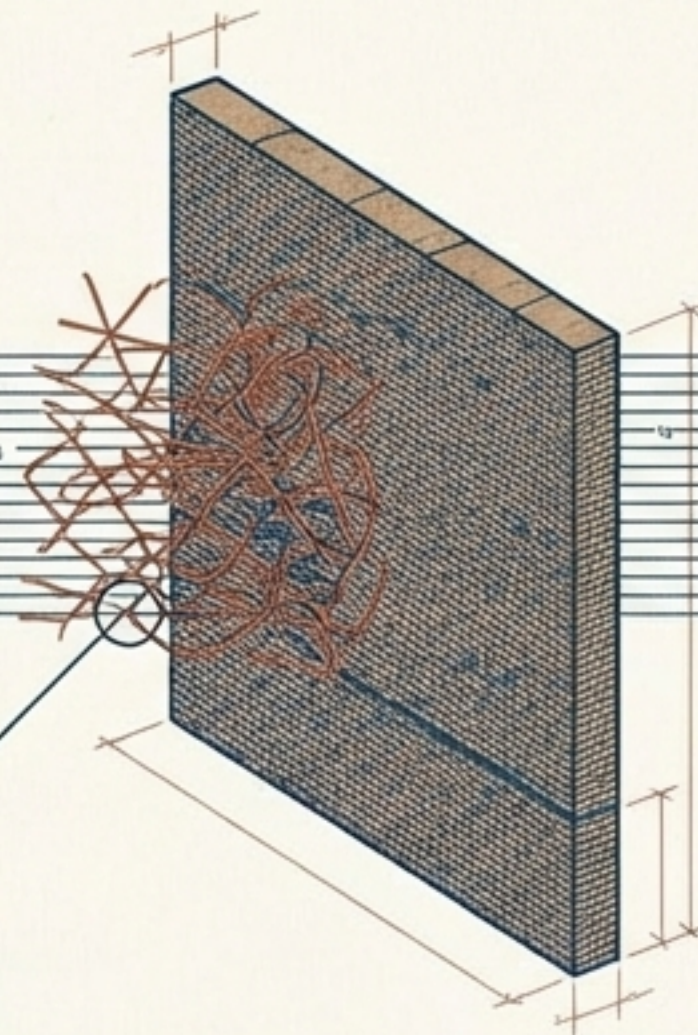

Architektura wyzwań: Wąskie gardła reusingu

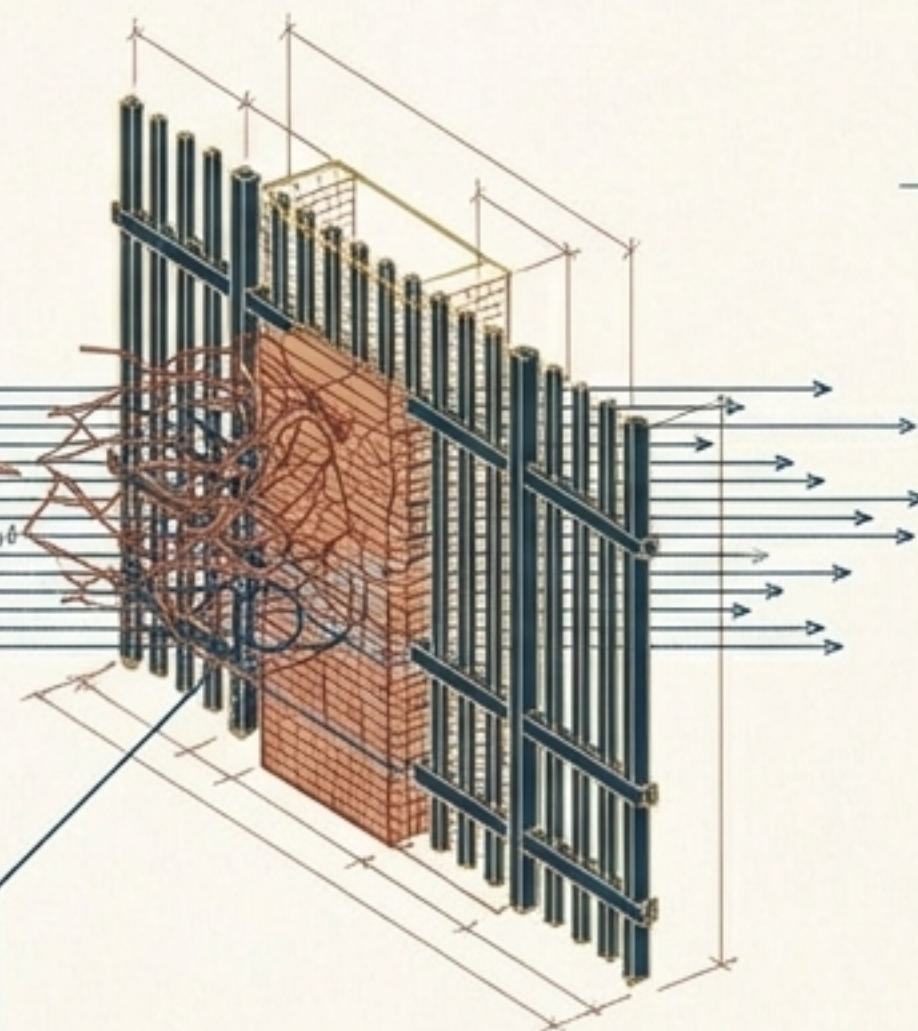
Prawo autorskie

Główna bariera hamująca procesy. Spuścizny osobowe są nieporównywalnie trudniejsze do prawnego uwolnienia i udostępnienia niż spuścizny instytucjonalne.

Widma internetu

Zbiory krążące w sieci (np. słynne zdjęcia Józefa Piłsudskiego) zostają całkowicie odcięte od źródła. Stają się memami bez podania informacji o pochodzeniu oryginału.

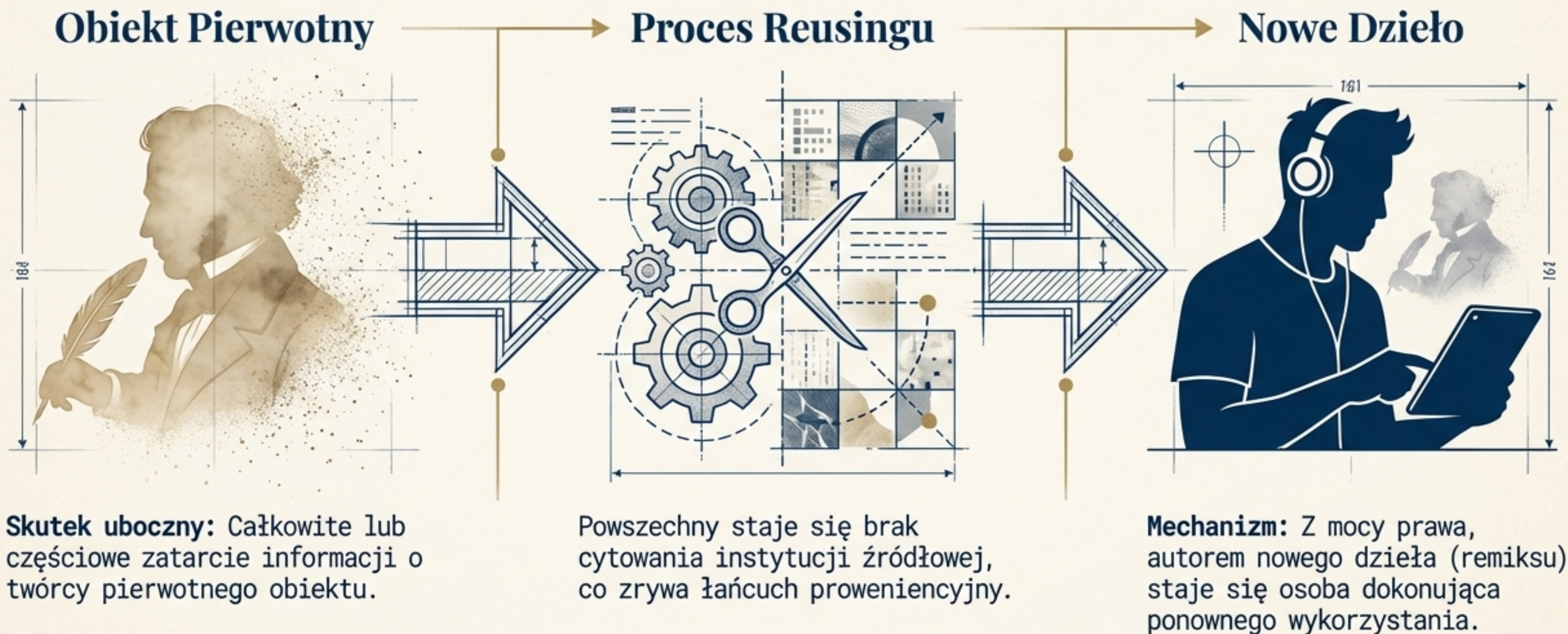

Zacieranie autorstwa

Paradoks remiksu, który systematycznie wymazuje pierwotnych twórców z cyfrowej pamięci.

Anatomia remiksu: Kto jest twórcą?

Paradoks: W procesie głębokiego reusingu dochodzi do prawnej i historycznej podmiiany tożsamości.

Cyfrowy Storytelling: Storytelling: Powrót do emocji

Reusing nie może istnieć w próżni bez kontekstu. Same zdigitalizowane dane to za mało.

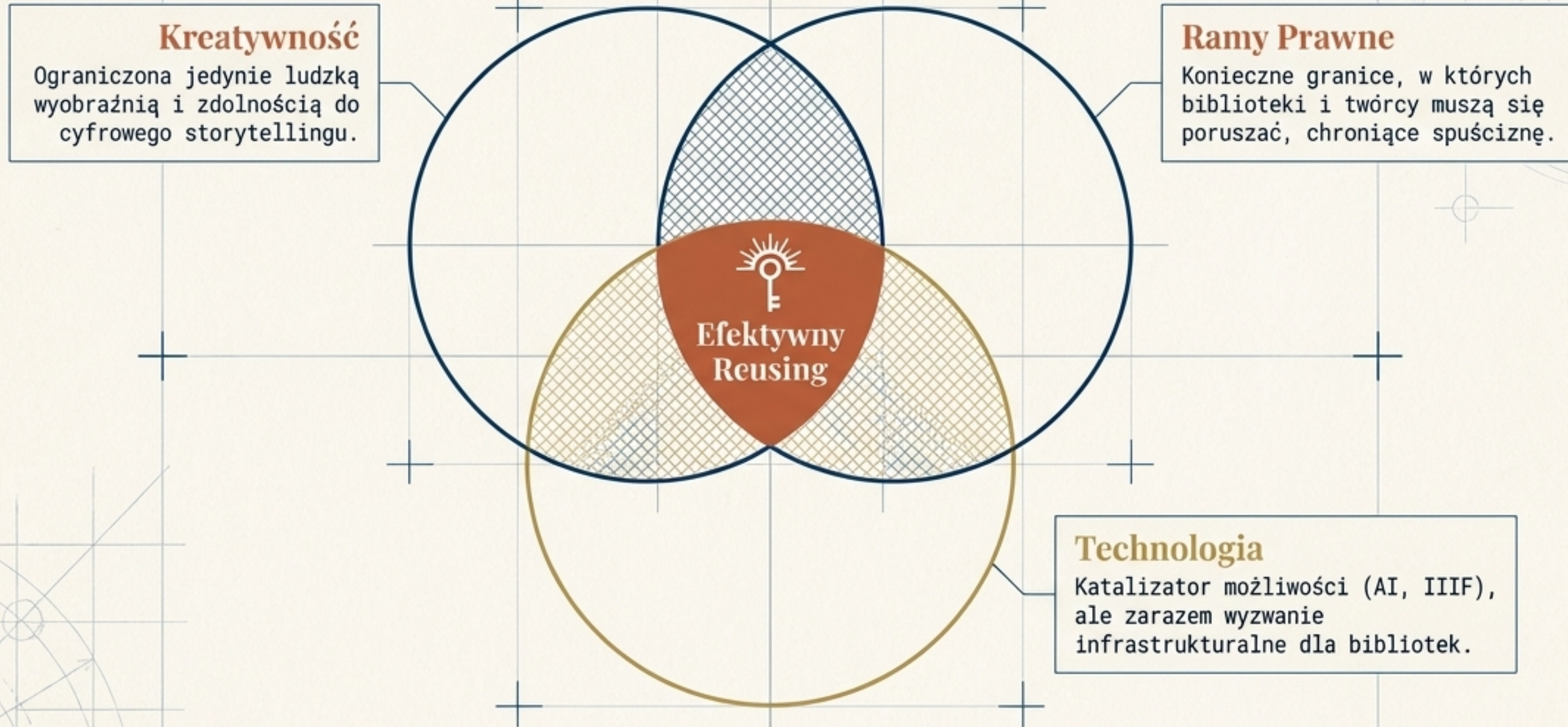
Największy potencjał angażowania mają historie, które chwytają za serce. Surowy plik musi stać się opowieścią.

Sukcesy:

- Nostalgiczne fotografie z okresu PRL-u.
- Cyfrowe wystawy o tematyce proveniencyjnej (np. Grafika Wileńska).

Synteza ekosystemu: Przyszłość żywych zbiorów

Wnioski z KPBC: Dziedzictwo cyfrowe staje się tkanką żywą. Rolą współczesnych bibliotek jest już nie tylko przechowywanie, ale zasilanie, monitorowanie i opowiadanie tego ekosystemu.